

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	VII
İÇİNDEKİLER.....	IX
TABLOLAR LİSTESİ.....	XIX
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	XXIII
KISALTMALAR LİSTESİ.....	XXV
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM VERGİLEMENİN İŞLETME DAVRANIŞLARINA ETKİSİ VE İŞLETMELERİN VERGİLEMEMEYE KARŞI OLUŞTURDUKLARI TEPKİ TÜRLERİ

1.1. İşletme Kavramı	5
1.2. İşletmenin Amaçları.....	6
1.2.1. Genel Amaçlar	7
1.2.2. Özel Amaçlar.....	9
1.3. İşletme ve Vergi Hukuku İlişkisi	10
1.4. Vergilemenin İşletme Davranışlarına Etkileri	12

1.4.1. Kuruluş Döneminde Vergilemenin İşletme Davranışlarına Etkileri	14
1.4.1.1. Yer Seçimi.....	16
1.4.1.1.1. Endüstri Bölgeleri	17
1.4.1.1.2. Teknoparklar	18
1.4.1.1.3. Organize Sanayi Bölgeleri	19
1.4.1.1.4. Serbest Bölgeler	20
1.4.1.2. Hukuki Şekil Seçimi	21
1.4.1.2.1. Şahıs Şirketleri ve Vergilendirme Rejimi.....	28
1.4.1.2.2. Sermaye Şirketleri ve Vergilendirme Rejimi.....	31
1.4.1.3. İşletmenin Büyüklüğü.....	32
1.4.1.4. İşletme Sermayesinin Yapısı.....	33
1.4.2. İşletmenin İşleyişi Döneminde Vergilemenin İşletme Davranışlarına Etkisi.....	35
1.4.2.1. Yatırım ve Finansman Kararları Üzerinde Vergilemenin Etkileri	36
1.4.2.2. Üretim Süreci Üzerinde Vergilemenin Etkileri.....	38
1.4.2.3. Pazarlama Politikaları Üzerinde Vergilemenin Etkileri.....	39
1.4.3. İşletmenin Sona Erme Döneminde Vergilemenin İşletme Davranışlarına Etkisi.....	39
1.4.3.1. Tasfiye	40
1.4.3.2. Birleşme.....	41
1.4.3.3. Devir	43
1.5. İşletmelerde Vergi Ödemeyi Etkileyen Vergilemeye İlişkin Faktörler	45
1.5.1. Vergi Ödeme Alışkanlığı.....	45
1.5.2. Vergi Afları	46
1.5.3. Vergi Yönetimi ve Mevzuatı	47
1.5.4. Cezalar ve Denetim Olasılığı	48
1.5.5. Vergi Yükü.....	50

1.5.6. Vergi Mevzuatında Basitlik ve Anlaşılabilirlik	51
1.6. İşletmelerin Vergilemeye Karşı Oluşturdukları Tepki Türleri.....	53
1.6.1. Vergiye Gönüllü Uyum.....	54
1.6.1.1. Vergi Uyumunun Sağlanmasında Çeşitli Kuruluşların Çalışmaları.....	57
1.6.1.2. Vergi Uyumunun Oluşmasında İşletmelerin Beklentileri	61
1.6.2. Verginin Ödenmesi Halindeki Tepki Türleri.....	63
1.6.3. Vergi Borcunun Geç Ödenmesi	63
1.6.4. Karar Alma Birimlerini Yönlendirme.....	64
1.6.5. Vergiden Kaçınma.....	65
1.6.6. Vergi Kaçırma	71
1.6.7. Vergi Cennetlerine Göç.....	73
1.6.8. Verginin Reddi.....	74
1.6.9. Vergi İnzivası.....	75
1.6.10. Vergi Planlaması.....	76
1.6.11. Agresif Vergi Planlaması.....	77

İKİNCİ BÖLÜM

İŞLETMELERDE BİR VERGİDEN KAÇINMA YÖNTEMİ OLARAK VERGİ PLANLAMASI VE TEORİK ÇERÇEVESİ

2.1. İşletme Davranışı Olarak Vergi Planlaması.....	79
2.1.1. Vergi Planlaması Kavramı ve Tanımı.....	80
2.1.2. Vergi Planlamasının Gelişimi	83
2.1.3. Vergi Planlamasının Amacı	85
2.1.4. Vergi Planlamasının Unsurları.....	88
2.2. Vergi Planlamasına Benzer Kavramlar ve Farklılıkları.....	89
2.2.1. Vergi Planı, Negatif Vergi Planlaması ve Vergi Planlaması Arasındaki Farklar.....	89

2.2.2.	Muvazaa, Peçeleme ve Vergi Planlaması Arasındaki Farklar.....	90
2.2.3.	Vergiden Kaçınma, Agresif Vergi Planlaması ve Vergi Planlaması Arasındaki Farklar.....	94
2.3.	Vergi Planlamasının Sınıflandırılması	96
2.3.1.	Bireysel Vergi Planlaması.....	96
2.3.2.	Kurumsal Vergi Planlaması	96
2.3.3.	Uluslararası Vergi Planlaması	97
2.4.	Vergi Planlamasının Özellikleri	97
2.4.1.	Ekonomik Özün Varlığı.....	98
2.4.2.	Hakkın Kötüye Kullanılmaması	99
2.4.3.	Hukuka Uygun Olması.....	101
2.4.4.	Yasama Organının Amaç ve Niyetine Uygun Olması.....	102
2.4.5.	Vergilemenin Ekonomik ve Sosyal Amacına Uygun Olması.....	103
2.4.6.	Devletin Ekonomi Politikalarına Uygun Olması.....	103
2.5.	Vergi Planlaması İlkeleri.....	104
2.5.1.	Esneklik.....	104
2.5.2.	Kişisellik.....	105
2.5.3.	Profesyonellik	105
2.5.4.	Zaman Yönelimi.....	106
2.5.5.	Öngörülebilirlik.....	107
2.5.6.	Özgürlük.....	107
2.6.	Vergi Planlamasının Aşamaları	108
2.6.1.	Vergileme Programının Planlanması	110
2.6.2.	Planlanan Programın Uygulanması	113
2.6.3.	Program Uygulaması Sonucu Ortaya Çıkacak Sonuçların Analizi	113
2.7.	Vergi Planlaması Yöntemleri.....	114
2.7.1.	Vergi Ötelemesi (Vergi Ertelemesi).....	114
2.7.2.	Vergi Avantajlarını Kullanma.....	117

2.7.3. Gelir Aktarımı	119
2.7.4. Vergi Arbitraji.....	119
2.8. Vergi Planlamasının Yapılmasının Gerekliliği	119
2.9. Vergi Planlaması Stratejisi.....	122
2.10. Vergi Planlamasına Dâhil Olma Kararı ve Vergi Planlamasını Etkileyen Faktörler	128
2.11. Vergi Planlaması Araçlarının Sınıflandırılması ve Vergi Planlaması Araçlarına Uyum	130
2.12. Vergi Planlamasının İhlalinin Tespitinde Kullanılan Ölçütler.....	133
2.12.1. Hukuka Aykırılık	133
2.12.2. Hayatın Olağan Akışına ve Ekonomik, Ticari ve Teknik İcaplara Aykırılık.....	134
2.13. Vergi Planlamasına Sınırlama Getiren Uygulamalar	135
2.13.1. Ekonomik Yaklaşım İlkesi Uygulaması	135
2.13.2. Vergisel Teşvik ve Uygulamaların Birtakım Şartlara Bağlanması.....	137
2.13.3. Yer, Zaman ve Miktar Sınırlamaları	137
2.14. Vergi Planlaması Yapmayı Engellenen Faktörler	139
2.14.1. Hukuki Güvenlik İlkesinin Yıpratılması.....	139
2.14.2. Vergi Sisteminin Karmaşık Bir Yapıya Sahip Olması.....	141
2.14.3. Maliyetin Yüksek Oluşu	143
2.14.4. Diğer Faktörler.....	144
2.15. Vergi Planlamasının Bir Hak Olduğuna İlişkin Çeşitli Ülkelerdeki Yargı Kararları.....	145
2.16. Vergi Planlamasının Değerlendirilmesi.....	147

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
VERGİ PLANLAMASININ ULUSLARARASI
BOYUTU VE VERGİ PLANLAMASININ
ULUSLARARASI BOYUTUNUN KÖTÜYE
KULLANIM ŞEKLİ OLARAK AGRESİF
VERGİ PLANLAMASI

3.1. Uluslararası Vergi Planlaması ve Ortaya Çıkış Süreci	151
3.1.1. Uluslararası Vergi Planlaması Kavramı	152
3.1.2. Uluslararası Vergi Planlamasının Kapsamı	153
3.1.3. Uluslararası Vergi Planlamasının Aktörleri Olarak Çok Uluslu Şirketler	155
3.1.4. Uluslararası Vergi Planlamasının Aşamaları.....	157
3.2. Uluslararası Vergi Planlamasının Kötüye Kullanımı: Agresif Vergi Planlaması.....	159
3.2.1. Agresif Vergi Planlamasının Ortaya Çıkışı.....	161
3.2.2. Agresif Vergi Planlaması Stratejileri	163
3.2.2.1. Sözleşme Şekilleri	165
3.2.2.2. Şirket Faaliyetleri.....	166
3.2.2.3. Transfer Fiyatlandırması.....	167
3.2.2.4. Örtülü Sermaye.....	170
3.2.2.5. Vergi Cennetleri.....	173
3.2.2.6. Zararlı Vergi Rekabeti.....	175
3.2.2.7. Birden Fazla Gelir Türüne Girme Olasılığı Olan Finansal Düzenlemeler.....	177
3.2.2.8. Vergi Anlaşmaları	181
3.2.3. Agresif Vergi Planlamasının Sonuçları	185
3.3. Agresif Vergi Planlaması Kapsamında Yürütülen Uluslararası Çalışmalar.....	188
3.3.1. OECD Düzenlemeleri Çerçevesinde Agresif Vergi Planlaması.....	189
3.3.1.1. OECD'nin Temel Yapısı	190

3.3.1.2. OECD Düzenlemeleri	190
3.3.1.3. OECD Tasarımı: Sınır Tanımayan Vergi Müfettişleri.....	199
3.3.2. Avrupa Birliği Düzenlemeleri Çerçevesinde Agresif Vergi Planlaması.....	199
3.3.2.1. Avrupa Birliği'nin Temel Yapısı.....	200
3.3.2.2. Avrupa Birliği Düzenlemeleri.....	200
3.3.3. Birleşmiş Milletler Düzenlemeleri Çerçevesinde Agresif Vergi Planlaması.....	204
3.3.3.1. Birleşmiş Milletler'in Temel Yapısı.....	205
3.3.3.2. Birleşmiş Milletler Düzenlemeleri	205
3.4. Ülkelerin Agresif Vergi Planlamasına Yönelik Mücadele Yöntemleri	206
3.4.1. Ülkelerin Tek Tarafı Olarak Geliştirdikleri Kötüye Kullanma Karşıtı Kurallar	208
3.4.2. Vergi Sistemleri Arasında Uyumlaştırma	209
3.4.3. Vergi Mükellefleri veya Üçüncü Kişiler Tarafından Yapılacak Bildirimler.....	210
3.4.4. Gelir İdarelerinin Yapacakları İncelemeler.....	212
3.4.5. Gelir İdarelerinin Karşılıklı İşbirliği İçinde Edinecekleri Bilgiler	213
3.4.5.1. Bilgi Paylaşımına İhtiyaç Duyulan Bilgiler ve Bilgi Paylaşım Türleri	215
3.4.5.2. Bilgi Paylaşımının Gerçekleşmesi İçin Aranılan Koşullar.....	216
3.4.6. Gelir İdarelerinin Yapacakları Veri Analizleri	217
3.5. Agresif Vergi Planlaması Kapsamında Yürütülen Uluslararası Çalışmaların Türk Vergi Hukuku Açısından Değerlendirilmesi ..	218
3.5.1. Matrah Aşındırılması ve Kâr Kaydırma Eylem Planı'nın Türkiye Açısından Değerlendirilmesi.....	218
3.5.2. Agresif Vergi Planlamasının Türkiye Açısından Değerlendirilmesi	222

3.6. Agresif Vergi Planlaması Faaliyetlerinde Bulunan Çok Uluslu Şirket Örnekleri.....	225
3.6.1. Starbucks ve Agresif Vergi Planlaması.....	225
3.6.2. Ikea ve Agresif Vergi Planlaması.....	226
3.6.3. Caterpillar Incorporated ve Agresif Vergi Planlaması.....	227
3.6.4. Sanofi-Aventis ve Agresif Vergi Planlaması.....	229

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

MUHASEBE MESLEK MENSUPLARININ

VERGİ PLANLAMASI ALGISI

4.1. Muhasebe Meslek Mensubu Mesleği	231
4.2. Muhasebe Meslek Mensuplarının Vergisel Sorumluluğu	234
4.3. Agresif Vergi Planlamasının Muhasebe Meslek Mensupları Açısından Değerlendirilmesi	236
4.4. Muhasebe Meslek Mensuplarının Vergi Planlaması Algısı	238
4.5. Araştırmanın Amacı ve Kapsamı.....	238
4.6. Araştırmanın Kısıtları	239
4.7. Araştırmanın Yöntemi ve Anket Çalışmasına İlişkin Bilgiler	239
4.8. Araştırma Bulguları.....	241
4.8.1. Tanımlayıcı İstatistiklere İlişkin Bulgular.....	241
4.8.1.1. Muhasebe Meslek Mensuplarının Cinsiyetlerine Göre Dağılımları.....	241
4.8.1.2. Muhasebe Meslek Mensuplarının Yaş Gruplarına Göre Dağılımları.....	242
4.8.1.3. Muhasebe Meslek Mensuplarının Eğitim Durumlarına Göre Dağılımları.....	242
4.8.1.4. Muhasebe Meslek Mensuplarının Unvanlarına Göre Dağılımları.....	243
4.8.1.5. Muhasebe Meslek Mensuplarının Meslek Yıllarına Göre Dağılımı.....	243

4.8.1.6. Muhasebe Meslek Mensuplarının Mükellef Sayılarına Göre Dağılımları.....	244
4.8.1.7. Muhasebe Meslek Mensuplarının Vergi Planlamasına İlişkin Eğitim ya da Derse Katılımlarına Göre Dağılımları	245
4.8.1.8. Muhasebe Meslek Mensuplarının Önerdiği Vergi Planlaması Stratejilerinin İşletmeler Tarafından Uygulanıp Uygulanmadığına İlişkin Dağılım	245
4.8.2. Geçerlilik ve Güvenilirlik Analizi.....	246
4.8.3. Araştırma ile İlgili Frekans Tabloları	253
4.8.4. Muhasebe Meslek Mensuplarının Çeşitli Özelliklerine Göre Elde Edilen Çapraz Tablo ve Ki-Kare Analizleri.....	264
4.8.5. Araştırma ile İlgili Diğer Bulgular	279
SONUÇ	285
KAYNAKÇA	299
EKLER.....	327